

SLOVENSKI NAROD.

Iskaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gid. — Za oznanila se plačuje od četiri- atopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

V Ljubljani 24. novembra.

Včerajšnji „Laibacher Tagblatt“ organ nemškutarske ali vladne ustavoverne stranke v Ljubljani, končuje svoje psovalne članke zoper razpuščeno trgovinsko zbornico. Ta list pravi, da so bili dozdaj v zbornici samo „politische und nationalökonomische Nullen“ in pa „klerikalgeschulte Schleppträger“ dalje „gefällige Vertreter reaktionärer Interessen“, da so udje te zbornice služili le „der Volksverdummung“ itd. itd., se v kulturnem in nemško-omikanemu tonu zmerjajo udje razpuščene trgovinske zbornice kranjske.

No, mej udi te zbornice so pa tudi bili, in skoraj polovico glasov v zadnjem času imeli sledeci gospodje, ki spadajo vsi k ustavoverni stranki, katero „Tagblatt“ zastopa: Bar. Michael Zois, Albert Samassa, Fr. Doberlet, Tönnies, Korn, Treun, A. Dreo. Tem gospodom, ki spadajo mej korifeje „Verfassungstreue“ cev stavljamo te-le uljudne prošnje resp. te nasvete namreč:

1. Naj gredo v deputacijo, morda z gospod baronom Zoisom na čelu k uredniku ali pisatelju „Tagblattovega“ psovalnega in zmerjalnega članka in naj se za rep kompliment „Nullen“, „Schleppträger“ itd., dostojno zahvalijo, ker gotovo padajo te zmer. besede isto tako na gg. Cojza, Samasso, Doberleta, Treuna, kakor na gg. V. C. Supana, Horaka, Petričca, Jamška, Fabijana itd. Gospodje, na čelu jim baron Zois bodo za te lepe titule tem hvaležnejši, ker se jim reprezentirajo v organu, ki ga oni sami vzdržujejo in plačujejo. Nihče tudi tem gospodom ne bode spričala odrekati, da znajo kolegijalno postopati in da sami sebe zateje, ker dadé se b e v svojem lastnem glavnem or-

ganu opsovali, samo da nekaj psovovanja tudi na njih bivše kolege v zbornici pade.

2. Naj povedó ustavoverni udje javno, kedar in kako se je „klerikaliziralo“ v zbornici, kjer so oni navzočni bili; kedar je g. Supan, ali Horak, ali kateri drugi narodnjak vstal in govoril za „Volksverdummung“?

3. Poslednjič, ker je po celem svetu uže obce priznana stvar, da mej nami ima samo tist velike nacionalneekonomske ideje, ka eri je po nemško „früherer Straj“, naj bodo gg. bivši gori imenovani zbornični soudje, ki niso zadnji v našem nemškutarskem ustavovernem Izraelu, tako prijazni, in naj priobčijo one svoje temeljito poudrte in z globokim znanjem in izkustvom podstavljene nasvete in govore za zboljšek naše trgovine in za prospek naše industrije, ki so jih v zbornici stavili pa so jih „klerikalci“ podrli, da bomo te nasvete in govore vaše tudi mi poznali. Govorite, če smemo prositi, in ne stavite svoje luči pod mernik.

O politiki pruskeje gledé Rusije

prinaša poljski list „Dziennik Poznański“ jako zanimiv članek, iz katerega tu podajemo le toliko, kar ima na sebi vseslovanškega značaja:

„Prusaki govore povsodi simpatično o Rusiji, ter pri vsakej priliki naglašajo na skupne interese prusko-ruske, kar pa je posebno napadno, da Rusom odločujejo poklic v neizmernih pustah sredoazijatskih. Tamalenkostna okoliščina, da premnogi nemški turisti študirajo ruski jezik in da se zemljepisje evropske Rusije predava kakor poseben tučen predmet na pruskih vojaških učilnicah, vendar nič ne nasprotuje dobrim razmeram

mej Berlinom in Petrogradom. Mej obema cesarstvoma tedaj vlada iskreno prijateljstvo in kar je prevažno, so tu vse stranke ene misli, tako uradne, kot javno mnenje, tako konservativci, kot starokatoliki.

„Vsled tega bi se mislilo, ka se bodo ti ruski prijatelji radovali, ako se bode kdo iz mej dosedanjih protivnikov ruskih le na nje oziral, če prizna uzroke te naklonjenosti, če se bode bližal Rusiji le z besedo, od katere bode sprejet, kot izgubljeni sin. Toda v dejanji je to drugače. Kadarkoli se razpravlja vprašanje, je-li treba, ka bi se Poljaci pogodili z Rusijo, da bi jej podali roko, ter se spoprijaznili, — tu pak kar nij moč Prusaku utajiti gnjeva in strahu.

„Oni, ki se pečajo z enakimi mislimi, takoj se obsipavajo z psovkami, in „prijatelji“ Rusije se trudijo, da bi zopet na dan privlekli davne razpore rusko-poljske, ter tako vzdržavali obe stranki v vednem neprijateljstvu. Prusi brez dvombe ljubijo le Rusijo, ki je zapletena v poljsko vprašanje na zapadu in se zaradi tega ne more opomoči in razvevati niti znotranje, niti zunanje.

„Kakovšno pak je to Rusko, s kakoršnim bi se mogli Poljaci sporazumeti? Rusko, katero nema nemškega plašča, nego razumeva slovanski poklic, ki brez prisiljevanja razvezuje verige narodnega in verskega nasilstva, ki hoče imeti okolo sebe odkritosrčne in zanesljive prijatelje! — To Rusko je nemško, ne pa poljsko. Ostaje le še vprašanje: Kaka Rusija hoče biti ona sama, nemška mari, ali pak takova, kakoršno si jo želimo mi? Njen vlastni prospek zahteva ta pot; bodočnost nam pak pokaže, ga-li res nastopi.“

Listek.

Iz St. Peterburga.

[Izv. dop.]

III.

Učilišča v Turčiji.

Učenije svet, neučenije tma:

I nevéža mež umnih vsgdà bez umà.
Ruski pregovor.

Čitaje ruske časopise zapazil sem nekaj, kar se mi je nenavadno dopelo, kar rusko žurnalistiko jako odlikuje pred avstrijsko. Rusi se namreč jako točno pečajo z vprašanji svoje zemlje, no oni gledajo nenavadno bistrim okom i na vse druge narode in države v Evropi, da celo v drugih delih sveta. Meni se v Avstriji nij posrečilo čitati o Nemcih, Francozih itd., tako temeljito pisanih člankov, kakor sem jih uže tukaj bral, in jaz neiziskujem berila, tudi nij časa, da bi

mного javnih listov čital. Tako se tukaj s Turčijo dosta marljivejše in skrbnejše pečajo, nego pri vas in ker je baš zdaj po povedu v nebo vpilječe turške surovosti proti Črnogorcem v Podgorici precej govorjenja o tej državi morebiti vam ne bode nejlube, da vam priobčujem v denšnjem pismu svoje opazke o školah v Turčiji, zbravši jih pri različnih priložnostih iz raznih žurnalov, posebno pa iz listka „Sina otečestva“ št. 241, pisanega odličnim poznavateljem turških razmer v tem obziru.

Kakor po maozih družih inštitutih, tako se Turčija razločuje od družih evropskih držav, posebno se svojimi šolskimi zaveditelj. Mej šolami zapadnih držav nij baš posebnega razločka, isto tako se je v največji čas približala tudi Rusija zapadu s tem, da je sprejela v srednjih šolah isti načrt, kateri se kaže v Avstriji, Nemčiji, Franciji itd. A Turčija se zdaj ne sme primerjati k

nobenej navedenih držav, kar se tiče obravnavanja narodnega, a tudi državnih činovnikov in družih stanov. Učilišča, katera so pristopna vsakemu turškemu državljanu, imenujejo se „Magalle“, „Kjusdie“ i škole pri mošejah. Magalle pomeni četrti del in je ime državno-upravno. V vsakem kvartalu Magalle mora biti škola, v katero začno turški fantiči, zapustivši harem, v katerih jih nadzorujejo služabnice, hoditi, kadar so stari 7 let. Magalle so torej Turkom to, kar po drugod ljudske in narodne šole z dvema, tremi ali celo četirimi razredi, in mladež uči se v njih turške azbuke in čitati koran po arabski. Navadno se obiskujejo 4 ali 5 let imajo privaten, nedržaven značaj in otroci majo prinašati malo plačo za vzdrževanje teh zavodov.

Kjusdie so učilišča, katera bi imela biti osnovana podobno nižjim realnim in meščanskim šolam v zapadnih državah, a ona imajo

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. novembra.

Češki dnevnik „P. z Pr.“ omenja v uvodnem članku od nedelje „Společný krok“, ustavoverno jezo gledé skupnega postopanja pri volitvah v pražki mestni zastop. mej Staro in Mladočehi, — pravi: „Obe stranki naj ne pozabite, ka je občinsko zastopništvo pražko to edino, kar smo si Čehi v tolikoletnem boji še ohranili! Nadejamo se, da sčasoma neha ta mržnja na tej i onej strani, kakor je to n. pr. pri Angležih, in da se zopet povrne mej nas ona miroljubnost v narod, v občine in rodovine, složnost pa v vsem, na katerej spočiva življenje, moč in slava naroda!“ — To so poštene besede. A staročeška „Politik“ in „Pokrok“ ne jenjate polemizirati in sumničiti svobodomselne Čehe, ki so proti pasivnosti.

Ogerska zbornica poslancev je sprejela novo volilno postavo in notarijatni red po spremembah gospodske zbornice. Torej ti postavi se predložite v sankcioniranje.

Vnanje države.

Poljska frakcija v državni zbornici berlinske je sklenila, ter sprejela nov program, vsled katerega se ima težišče poljske politike preložiti na vzhod, tam morajo iskati Poljaci svojo bodočnost. Zapad jih je dosedaj vselej še prevaril a le — upotreboval.

Iz **Peterburga** se javlja, da ruski proračun za leto 1875 kaže mnogo več dohodkov nego razhodkov, kakor pak se je pričakovalo, ter da konstatira ugodno finančialno stanje. Torej samo Rusija se pohvali, da ima mošnjo polno. Od drugod prihajajo samo tožbe. — Ponavlja se, da so vse govorice o „zarotah“ popolnem izmišljene.

Iz **Črnogore** se brzojavlja, da preiskovalna komisija o pokolju v Podgorici še sedaj nij nikakovega rezultata dala. Vsi udeleženci tajé ubijstvo. Turško sodišče (po koranu) ne pripušča krščanskih prič, krivci iščejo le Turke za priče. Zopet jasen dokaz turške nepravde.

Na **Francoskem** praznuje stvar svobode in napredovanje v mestih zopet lepo zmago. Pri municipalnih volitvah v vseh večjih mestih so zmagali republikanci. Na deželi pak so izpale te volitve slabše, ker imajo razni konservativci večino.

Iz **Španije** poročajo „Times“, da je Seranova ljubosumnost do vsacega generala, kateri se kaj oslavi, mnogo kriva, da republikanci niso svoje zmage pri Irunu porabili. — Mesto Irun je zdaj žalosten kraj. Manjka živeža in ga nij od kod dobiti. V razstreljene strehe pak lije dež in pokončuje, kar so pustile karlistične granate. S cer tako prijazno mesto je za mnogo let uničeno. To

je karlistična vojska „za vero in kralja“, da bog pomagaj ubogi deželi.

Italijanska zbornica se je 23. novembra odprla. Kralj v prestolnem govoru naznanja več zakonskih osnov, mej temi reorganizacijo davkov; priporoča letoliko izdati kar najbolj treba in gledati od kod dohodkov dobiti. Tako se bode v budgetu naredilo ravnotetje in blaga radodajnost narodu olajšala. Kralj naglašja, da so razmere z družimi narodi dobre, kar je zahvaliti zmernosti in odločnosti italijanskega naroda.

V **nemškem** berlinskem zboru je ob priliki Liebknechtovega nasveta, naj se več socijaldemokratičnih poslancev izpusti iz zapore dokler zbor traje, vstal Windhorst in Bismarka piknil rekši, da je čudno, kako da je zdaj toliko zaporov, pred katerimi celó diplomatični poslanki niso sigurni. — Bismark vstane in pravi, da W. nij dokazal, da so bili zapor protipostavni. Mnogi zapor imajo v tem uzrok, ker se mnogokrat postava prelamlja. Liebknechtov nasvet je potem se ve da padel.

Dopisi.

Iz konjškega okraja 21. nov.

[Izv. dop.] Kako se nasproti učiteljem prevzetno obnaša včas kak filisterski ud šolskega sveta, kateri o pedagogiki in šolstvu nema niti pojma, ne razuma, kaže sledeča dogodba. Nadačitelj g. Kapun je bil na šolskem nadzorovanji odpotoval. V njegovi nenavzočnosti je v 4. razredu učil podučitelj Š. Mej prvo in drugo uro, hoče eden učenec iz prve klopi ven iti, a njegov sosed poreden dečko S. mu brani; prvi za to razdražen udari dečka S. z linealom. Dečak S. ne čaka, da bi le učitelju potožil, nego teče domov in toži svojemu očetu, da je bil od družega dečka udarjen. Oče S., ki je slučajno ud krajnega šolskega sveta in je precej glasán nemškutarski milar ali „seifensieder“, misli, da je vrhovna glava nad šolo in učiteljstvom, vzdigne se in v polni zavednosti svoje neizmerne velikosti v šolskih zadevah koraka naravnost — v šolo in tam v pričo vseh otrok učitelja Š. tako zmerja, da se je celo otrokom preveč zdelo in so razkačenem nemškemu „seifensiederju“ pravili, da učitelj nij nič kriv prepira onih dveh dečkov.

Mi nečemo nikogar žaliti, ali to pa vendar moramo vprašati: kako bode imel učitelj v šoli tisto veljavo, tisto avtoriteto, ki je silno potrebna za prospešno učenje, če ga

sme vsak ud okrajnega šolskega sveta kar v šoli, pred družimi otroci ponižati?

Gospod Kapun bi se kot nadučitelj in nadzornik moral postaviti se za čast svojega kolege. Ali ne verjamemo da se bo, ker je instruktor v hiži onega „seifensiederja“, kateri bi bolj práv storil, da bi premislil, kaj se omikanemu možu spodobi, nego da v krčmah zabavlja na Slovence in „Slovenski Narod“.

Iz Vipavske doline 23. nov.

[Izv. dop.] Dolgo smo se premagovali in molčali, a kar je preveč je tudi preveč. Stari kmetje se ne spominjajo, da bi še kedaj davkarije ljudstvo tako pritiskale, kakor sedaj. Srce se človeku trga, ališati mile tožbe ubogega prebivalstva št. Vidske občine. Gospodarji, ki so imeli o srednjih letinah v enem vinogradu po 50—60 kvinčev vina, nesli so ga letos v enem brentaču domov. Pridelali niso niti polovice tega, kar so v obdelovanje zemljišča potrošili. Zdaj pa, kje denar za prihodnje obdelovanje vzeti, kje za obleko, kje za živež in ysa druga odrajtočila? — Če bode hotela davkarija naprej tako uganjati, bode morala celi št. Vid, izvzemši 3—4 hiše, prodati na rubežni, ker moramo pomisliti, kje da je še mesec oktober 1875, v katerega pri nas kmet vse svoje nade stavi. Če bi se zaostali stari davki s tako silnostjo iztrjevali, naj bi uže bilo; a izterjuje se ne le noveje, ampak še celo naprej do novega leta. Neusmiljenost tega postopanja se tudi iz te okoljščine razvidi, da to brezobzirno izterjevanje, se nij še le oktobra meseca — po tergatvi, — ampak uže septembra pričelo, ko vsakdo ve, da o taistem času pri nas kmet ni krajcarja ne vidi. Slišalo se je celo, da so kmetje uže v Vipavi bili, ko je davkarski uradnik s šandarmi eksekvirat prišel, in bili pripravljeni precej plačati, a mogočnež nij hotel o o tem nič slišati, ter možko korakal naprej; zakaj? — si lahko dragi čitatelj sam misli.

Tako so sredi trgatve enemu najboljših kmetov na Slapu hoteli vzeti konje, ko jih najnujnejše potrebuje in pri katerem nij o plačilu dvombe.

Denes ob 7. uri zjutraj je kmet iz Vrabč v Vipavo tekkel plačat, a tja prišedši, mu v njegovo osupnenje povedo, da je sam davkar s šandarmi uže v nedeljo popoldne na Vrabče odšel.

Taka brezobzirnost nij bila niti pri ne-

jedva važnejše značenje, kakor trirazredne narodne šole. Turško čitanje se nadaljuje a začne se pisanje, računanje, povestnica in zemljepisje Turške države. Uk traja 4 leta in je sovsem brezplačen za deca.

Šole pri mošejah se isto tako ne dajo primerjati nobenim družim evropskih držav. One imajo veliko veljavo za vsacega Mahomedanca, kateri hoče v svojem življenji kaj postati v državni službi, na katere se turška lenoba bolj zanaša, nego drugde. Sprejemajo se v nje dečki in ti ostajejo v njih do 30. leta svoje starosti. Uk je brezplačen in učenci isto tako brezplačno žive po 30 do 100 skup v „Medrese“, katera so podobna semeniščem za neboslovno mladež pri nas v Rusiji. Uče se arabsko, turško, zgodovino, modroslovje in bogoslovje. Iz teh odgojenecv postajejo turški uradniki vsake vrste, kadi, mufti in tutti quanti. Učni jezik je arabski, kateri s bogoslovjem vred ima prvo

mesto mej šolskimi predmeti; za dejansko življenje se v teh najvažnejših učebnih zavedenjih malo, malo dela, mlati se le koran in zopet koran.

Razven teh občnih učilišč nahaja se v Turčiji še nekaj posebnih, v katerih se postročno uči, in katere se morejo obiskavati le s posebnim dovoljenjem vlade. Večidel so osnovane z vojnim namenom in se razdeljujejo na pomorska, inženirska, artilerijska in medicinska učilišča. Kdor namerava stopiti v te šole, mora 3—5 letno prigraviteljno šolo, „Jedadie“ obiskavati, stopivši iz Rjusdšie. Vojni tečaji trajajo po 4 leta, medicinski po 6 let. Kakor podrugod, tako i v Turčiji hočejo s temi oddeljnimi tečaji doseči temeljitejšo naobrazovanje svojih odgojenecv, katerim se blišči lepa prihodnost; a vspehi se ne kažejo posebno veliki, ker mladeniči navadno pridejo brez vse znano-stij ven podgotovke. Iz ljudij, kateri komaj

znajo dobro čitati, ne morejo črez noč in dan postati dobri častniki ali učeni doktorji zdravilstva. V medicinskem oddeljenji propovedavalo se je 40 let — po francoski, a v novejši dobi je dari-hura (vojni svét) francosčino odpravil in uvel turščino, v kateri pa nij niti učenih izrazov, niti nčnih sredstev sploh. K višjim šolam se štejejo tudi normalne šole, v kateri se odgojajo učitelji za Rjusdšie, jez koznanska šola za turške tolmače, in gozdarska šola pod vodstvom francoskega gozdarja, navadno z 8—10 učenci vse tri v Carigradu.

V novejših časih je turška vlada, katera se kaže jako laskateljno, da bi se njena država prištevala evropskim, zahotela v mnogih državnih naredbah posnemati posebno Francosko, svojo največjo prijateljico pod Napoleonom.

In tako je tudi objavila v letu 1869 nov šolsk zakon, s katerim je na videz pokazala

kdanjih oskrbnikih graščin v navadi, dasi-ravno nismo imeli še sreče, blagoslova „svo-bode in kulture“ uživati. Tudi sicer nismo bili pri sodnji, kjer imamo tudi dosta opravi, nikoli primorani tako zoperno vedenje proti strankam opazovati, kakor pri davkarji.

Mi vendar upamo, da deželna vlada ne vé o naši strašni revii; naj bode s tem opozorjena in naj, stvar preiskavši, da našim davkarjam ukaze, kakor treba humani vladi!

Iz Trsta 21. nov. [Izv. dop.] Konec leta se bliža, statistika samomorilcev bode v Trstu letošnje leto večje število dosegla, nego na Dunaji, kajti ne preteče teden da se ne bi eden ali več ljudij usmrtili. Uzrokov je toliko, da se nečem spuščati v preiskavo. Zadnja žrtev take smrti je bil tu obče g. Danecker veliki trgovec brodarskega lesa, 16. t. m. došel je z železnico v Trst in v pondeljek zjutraj ob 6. uri si je uže z eno roko vrat prerezal z drugo v glavo ustrelil; ker je vedno ropot po ulici nij nihče njegovih ljudij, ničesar čul, in še le ob 10 uri so ga dobili v krvi mrtvega ležečega.

Mislim, da cela Slovenija nema tač'h šol, kakor baš tržaška okolica pod pokroviteljstvom našega mestnega magistrata. Odlikuje se rojauska šola, namreč tretji razred pod žalostno znanim učiteljem Boninom. V tem razredu uči se italijanščina „mit Dampf-kraft“, kdor otrok v ta razred pride, nij mu treba iti v četrti razred, nego precej lahko ustopi v laško gimnazijo. Ali nij to čudno mameluštvo, katero pod magistratovem lahonskim zaščitkom tako zavetje nahaja in na občno kvar cvete. Magnifikus rojanskega laškega razreda je letošnje leto poslalo tri učence v laško gimnazijo. Uzrok zakaj ravno tja in ne na državno boljše gimnazijo je jasen, ker je vedno menj učencev na slabi komunalni laški gimnaziji, zatorej tudi sprejemajo učence, če prav ravno niso zreli za prvo gimnazijo, samo da se število polni. Vprašam višje nadzorništvo, ali se potrudi katerikrat v Boninovo šolo in prepriča, kakšna učila se rabé za tretji razred in kakšni rezultat napravi ta laška pretiranost. Šole okoličanske so uže tako bolj slabe, ker so učitelji prisiljeni laščino prezgodaj mešati, zdaj pa ima Bonin še tako posebno privilegijo za polášenje mladine slovenske!

Domače stvari.

— (Poslanec Fr. Brandstetter) je novo tožbo vložil proti „Slovenskemu Narodu“. — G. dr. Mošé je izročil ugovor tudi proti tej tožbi.

— (Celovski „Slavjan“) časopis „uzajemen za Slavjane“ ki ga izdaje g. Matija Majar, piše: „Iz Ljubljane nam dohadjaju prijetne vesti; počel je popihavati po Sloveniji rodoljuben vetric. „Slavjan“ vsega ves uuet za slogu, neumorno delajuč za uzajemnost slavjansku, se vseserdno veseli, da počinjaju javljati se koreniti domorodci i oglaševati se slovenski spisovatelji prosvetljeni. V dnevnik: „Slovenski Narod“ je nekoliko osobito rodoljubnih sestavkov, na primér v čislě 255 uveden članek pod napisom: Sloga ali nesloga — onda v čislě 246. piše neki prosvetljen rodoljub, škoda njegovega imena ne vemo (če „Slavjana“ baš zanima ime, mu povemo, da je oni članek urednikov. Ur.) med ostalim sledeče: „ali se ne da jedinst na literarnom polji s lepom doseči v narodnom delě? Vsa Slovenija, kolikor je nje dnes oživljene, je po naših literatah oživljena, sploh je narodno slovstvo podlaga vsega“ — Čista istina! — Na tako rodoljubno uprašanje stavimo radostno semo rodoljubni odgovor. — Da mi blagopolučno delamo na polji slovstvenom, to ni nikako težko, to je sovsem lahko — ni niti potreba, da bi nekako sjedinjevali se; pri sjedinjevanji bi se mi morali močebiti nekoliko prestrojiti, toga ni potreba. Nam je k temu samo potreba, da se k slovstvenemu delu sdružimo. Vsaki ostani sečla tak, kakošen je do sada. Samo naj nam rodoljubje greje serce, naj nam sloga razsvetljuje um, naj uzajemnost vlada delami našimi — pa varimo se, da nas svet ne goljufa pod izlikoj rodoljubja, sloge in uzajemnosti.“

— (Iz Št. Jarneja) na Dolenjskem se „Slov. Učitelju“ piše, da so se bili tam zbrali učitelji k shodu, v katerem so se izrekli proti dr. Zarnikovi interpelaciji, torej za germanizacijo. — Bomo pomnili te vrle može in patrijote!

— (Iz Gradca) se nam poroča: Slavjanski slovstveni društvi „Vendija“ in „Sloga“ napravita svečanost Preširnovega rojstvenega dne in petletnice „Vendije“ v Hajeckovi gostilni (Grazbachgasse št. 35) 3. dec. t. l. — Začetek ob 7. uri zvečer.

predobro voljo, povzdigniti posebno narod iz strašne nevednosti, v kateri kljubu mnogim malim šolam vzdihuje in vzdihuje, od kar ga praviteljstvo ne goni v brezčistenih četah pod orožje in na sosednje slovanske prebivalce.

Mej družim se bere v tem novem šolskem zakonu:

I. V vsakem kvartalu, v vsakej vasi mora se osnovati mala šola, po selih s 500 prebivalci mora se osnovati šola drugega razreda. II. V mestih s 1000 pr. mora se ustanoviti prigraviteljna šola podobna po svoji zadači progimnazij pri nas v Rusiji, a v glavnih mestih liceji. III. V Štambulu mora se dvigniti univerza in osnovati se glavni svet narodnega prosvetčenja.

A vsi ti v resnici lepi nameni so ostali samo na papirji. Turška vlada nij imela toliko sile, da bi jih bila oživila. Glavni zadržki so bili, pomanjkanje denarja za stro-

ške, kateri bi se bili potem vladi narasli, a pomanjkanje učiteljskih močij, katerih bi ne bilo malo treba, če bi se bil načrt izvel in posebno pa koran, in zagrizeni verskofanatični staroturki, kateri se novih naredeb boje, kakor pri nas Slovencih hudič križa, in delajo proti vsemu, kar ne diši po njihovem „proroku“ silne ovire v svoji slepi opoziciji. Minister nauka je dovoljeval 2 milij. frankov za učne potrebe cele Turčije, a ko je prišel Mahmud-paša na krmilo, skrčil je svoto 2 milijonov na 1.300.000 fr., znesek, kateri bi bil primeren izdelati nekim stotinam Turkov kako telesno dobro delo, a ne da bi se z njim preskrbela učna sredstva za tako veliko državo, kakor je turška. A še od tih grošov dobiva polovico minister sam in njegovi sakratárji; služničad po vsem nepotrebna.

(Konec prihodnjič.)

— (Za zidanje ceste v Idriji) je v zadnji seji državnega zbora zahteval minister notranjih zadev 10.000 gold. naknadnega kredita.

— (Slovensko gledališče.) Dramatično društvo je predstavljalo zadnjo nedeljo dramo „Marie-Jeanne“. Radovoljno spolnujemo prijetno nalogo izrekati gospodičini Podkrajškovi hvalilno priznanje izvrstnega igranja. Ona je svojo rolo (Marie-Jeanne) študirala, in varovala se je vsakega pretiranja. Samo eno naj nam bo dovoljeno opomniti. Gospodičina včasih prehitro govori in to, kakor smo zapazili, posebno v stavkih, s katerimi pisatelj nadomestuje posredovalne misli. Ako se govorijo taki stavki preurno, moti poslušalca prehitra prememba v igralčevih čutilih. „Vom Ersten zum Heitern ist nur ein Schritt“ — in to se posebno rado pokaže v omenjenih slučajih. Gospodičina Ledarjeva (komtesa) bi igrala prav dobro, ako bi to, kar igra, tudi čutila. Gospod Schmidt (Bertrand) in gospod Šušteršič (Appiani) sta se vrlo potrudila, samo to bi svetovali prvemu gospodu, da naj se strogo varuje vsake afektacije. On je talentiran igralec, in pričakovati smemo od njega le kaj dobrega. Isto velja o gospodu Šušteršiču, ako bode svoje naloge — študiral. Gospod Noll (Remy) je bil — g. Noll. Naš neutrudljivi režiser nam ne bo zameril, ako mu povemo, da sta si bila brivce „Praskač“ v zadnji opereti in pa „Remy“ tako zelo podobna, da je marsikdo nehote pričakoval, kedaj bode Remy kakov kuplet zapel. — Njega — še bolj pa gospod Kajzela (Guillaume) bi opomnili, da v resnej igri, kakor je bila „Marie-Jeanne“, nikakor nij na mestu komična ali bolje burkasta mimika; — ta naj ostane v burkah; saj naša galerija se uže brez komičnih prizorov rada smeje — njej nij zameriti, — pa dober igralec se mora varovati v to vodečih prestavkov, da saj pri izobraženemu delu občinstva ne moti estetičnega vtisa. Gledališče je bilo jako polno; jasen migljaj — kakov pot naj bi hodilo dramatično društvo. —s—

— (Filharmonično društvo) je pričelo svojo letošnjo sezono minolo nedeljo s koncertom, čegar bogati, in izvrstno izpeljani program je zadovolil celo mnogobrojno občinstvo. Čestilno omenjati moramo gosp. Gerstnerja igro na goslih, in pa preciznost, s katero so se vršile orkestralne točke, ter opozorujemo naše občinstvo na prihodnje koncerte.

— (V Trnovskem predmestji) so v pondeljek po ledu, kjer se iz čolnov nalagajo drva, zdrsnili konji g. Karla Tavčarja in se prevrnili v vodo. Gotovo bi bili utonili, da ne bi bila dva topničarska oficirja skočila v vodo, in s sabljami presekala štrange, ter tako rešila konja od voza. Ako se ta slučaj pomisli, gre zopet glasno vprašanje do mestnega magistrata, kdaj bode vendar uže na tem mestu napravil pošteno ograjo. —o—

— (Nesreča vsled stáve.) V lški vasi blizu Ljubljane je štamcar France Rakatelj stávil, da se zna v 14 seznjev globok vodnjak po taki vrvi spustiti, ki je z milom (ali žajfo) namazana. Poskušal je, ali zdrsnilo mu je in padel je v globočino, ter se precej ubil.

— (Iz pod Šmarne gore) se poroča: V nedeljo 22. t. m. ob 7. zvečer je hlapec

And. Malenšek iz Tacna na potu mej Koširjem in Tacnom zabodel z nožem Ježarjevega hlapca N., tako da mu je dve rane na hrbet in tri na leve prsi navdal. Uzrok se ne ve. Ranjenec je prinesen v ljubljansko bolnico.

— (Iz Gorice) se nam piše: „Učiteljsko poskušajo je delalo letos 7 slovenskih učiteljev, mej katerimi so dobili spričevalo III, vrste 4, trije pa so pali. Oglasilo se je bilo baje mnogo slovenskih učiteljev za to preskušajo, mej njimi celo učitelji, kateri imajo vže večletno prakso, a dosledna (?) naša izp. komisija vrnila jim je prošnje, „da morajo delati po novem izpit“. Delal je preskušajo tudi kaplan V., kateri zaradi preganjanja od duhovenstva potegne jo učiteljevat baje v Ljutomer na Štajersko. Prav je, vsaj jezuiti ne bodo imeli več močij do njega! — Na učiteljskem izobraževališči je letos v vseh razredih 18 Slovencev in 11 Italijanov, kar je glede na zdajšnje manjkanje učiteljev u b o g o malo. Učitelji na tem zavodu so isti kakor vlni.“

— (Neroden lovec.) V št. Lenartu v lavantinski dolini so imeli lov, na katerem se je trgovinski pomočnik Josip Majerhof iz nerodnosti pri ravnanju s puško sam ustrelil.

— (Živinska kuga) v Sodražici in Podklancu v kočevskem pol. okraji je ponehala in je nadležne zapirice teh vasij konec.

Razne vesti.

* (Fr. Branislav Kořinek), profesor, eden prvih češkoslovenskih žurnalistov po umrlemu Havličku je umrl 19. t. m. v Pragi, 43 let star. Dolge dobe je bil od leta 1859, kot profesor na gimnaziji v Zagrebu, pozneje pa je moral z političnih vzrokov pred madjarskim nasilstvom se umakniti. Bil je tudi sodelavec „Narod. Listov.“ Izmed njegovih spisov omenjamo tudi v hrvatski jezik preveden „obraz slovanskega sveta“. Uvodni članek za „Narod. Listy“ od četrtka je bil še od njega pisan, zvečer ga je pa mrtud zadel.

* (Glasovitega magjarskega razbojnika) Rosza Sandorja, ki je bil na smrt obsojen, pomilostil je cesar na dosmrtno ječo.

* (Svoboda v Angliji.) Nemšk dopisnik pripoveduje, da je pred 20 leti prišedši v London hotel se prepričati ali je res tam beseda prosta in je tedaj rekel enemu policaju na ulici: „republika je najboljša za Angleško.“ V drugi monarhični državi bi ga bil policaj precej zaprl, a angleški policaj je hladnokrvno odgovoril: „o, republika je prav dobra ženska“ (a good woman) in je naprej šel.

* (Ladjica iz papirja.) Zadnjič smo omenili novo iznajdbo ameriško namreč sodove iz papirja, toda poroča se iz Filadelfije celo o papirnatih ladjicah. — Nek Amerikanec, je 21. m. m. odplul na takove barčici iz Troje, in pluje sedaj v meksiškanski zaliv. Dne 24. oktobra tedaj je pribrodil v Irwington, a drugega dne dalje k Novemu Jorku in k Filadelfiji. Barčica njegova je izgotovljena iz trdega papirja in je v izvrstnem stanju. Plavec je prepričan da doseže svoj cilj.

Slabe čase vsakdo lahko pozabi, ki zadene 250.000 R. M., ako si kupi originalni loz za 3 gld. 50 kr., pri A. Haas & Comp. v Hamburgu (glej inserat).

Umrli v Ljubljani

od 20. do 23. nov.:

Andr. Kanija, sin hišnega posestnika, 44 l., na pljučnici. Jurij Kosec, berač, 74 l., na starostni slabosti. Fr. Navodova, dete c. kr. sodn. sluge, 16 dnj, na osepnicih. Janez Krajžar, konduktarjevo dete, 3 mes na črevesnej božjasti. Karol Rus, dete hiš. posestnika, 4 l., na difteritis. Vaentin Kavčič, gostac, 42 l., na vodenici. Ant. Stopič, ubožec, 60 l., na oslabljenji.

vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalescière du Barry

v Londonu.

28 let uže je nij bolezn, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicin in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, ožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenke in je bolj, nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castle Stuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj. Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.

Revalescière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri driti in griži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v secalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurji, trganje v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsnih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalac in člen mnogo učenih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842. Vaša izvrstna Revalescière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam glede vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam. James Shoreland, ranocelnik, 96. polka. Izkušnja tajnega sanitetnega svetovalca gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856. Ponavlja izrekan glede Revalescière du Barry vsestransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalac. Spričevalo št. 76.921.

Obergimpfern, (Badensko), 22. aprila 1872. Moj pacient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalescière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik. Montona, Istra.

Učinki Revalescière du Barry so izvrstni. Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik. St. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 8. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalescière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila nijšo bila v stanu odpraviti; toda Revalescière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

St. 64.210. Markizo de Brehan, boleha je sedem let, na nespanji, treslici na vseh udih, shujšanji in hipohondriji.

St. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgotrajnem bolehanji glave in davljenji.

St. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Vraždin, na pljučnem kašlju in bolehanji dušnika, omotici i tišanji v prsih.

St. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelja višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznađejni prsni bolečini in pretresu čutnic.

Št. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hujšanji.

Revalescière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, gledé hrane.

V plesnah pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., ant 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescière-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr., n 4 gold. 50 kr. — Revalescière-Chocolatée v prahu n v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

— Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Fahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerijskih orgoveih; tudi razpošilja duajska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzetjih.

Dunajska borza 24. novembra.

(izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74	45	—
1860 drž. posojilo	109	75	—
Akcije narodne banke	992	—	—
Kreditne akcije	235	25	—
London	110	50	—
Napol.	8	91	—
C. k. cekini	—	—	—
Srebro	105	15	—

Vabilo

k udeležbi velikih izžrebanj, ki se začnajo meseca decembra; od hamburske države garantirano in potrjeno

denarno izlozovanje.

To podvzetje je pod vedno garancijo i državnim nadzorstvom; izdajejo se le originalni lozi.

Pštenost, kot dobra uprava ste tu združeni, ter stroški te udeležbe, naproti podanemu dobičku, nijšo veliki.

Črez polovico lozov se izžrebuje v 7 razredih ali oddelkih, kot dobitki in sicer:

375.000 R. M.

ali

218.750 gld. j. n. v.

špec.

1 premija R. M. 250.000	6 dobitk. R. M. 15.000
1 dobitek " 125.000	23 " " 12.000
1 " " 90.000	34 " " 6000
1 " " 60.000	3 dobitki " 4800
1 " " 50.000	40 dobitk. " 4000
1 " " 40.000	5 " " 3600
1 " " 36.000	203 " " 2400
3 dobitki " 30.000	5 " " 1800
1 dobitek " 24.000	1 dobitek " 1500
2 dobitka " 20.000	412 dobitk. " 1200
1 dobitek " 18.000	itd.

vsega vkup 43.300 dobitkov.

Vsled razkazila je v 1. razredu določena cena za

en cel originalni loz 2 tol. ali 3 gld. 50 kr. a. v. eno polov. " " 1 " " 1 " 75 " " eno četrt " " 15 sr. gr. " " 90 " "

Vsacemu udeležniku se pošljejo originalni lozi z mestnim grbom, katerim se priloži uradno izlozovanjsko razkazilo; uradno sporočilo dobitkov in izplačilo slednjih je takoj po izžrebanji.

Zaradi zaupanja, katero so si ti lozi brzo pridobili, se nađejamo mnogo naročil; slednja se izvršujejo v najmanjših strokah, celo v najdaljne kraje, promptno in zanesljivo.

Naročila za prvo izlozovanje sprejemamo proti vpošiljatvi zneska do

30. novembra,

na pozneja naročila se more le potem ozir jemati, ako lozi nijšo pošli.

Tedaj naj se blagovoli vsakdo kmalu obracati naravnost na

Adolfa Haas & Comp.,

kupčijski zavod z državnimi papirji v Hamburgu.

V le kratkem času so se prigodili 10krat prvi a glavni dobitki v našem po sreči podpepanem zavodu. (321—4)

Oznanilo.

Zavoljo slabega vremena bo **Martinski semenj v Notranjski Bistrici na pondeljek 30. novembra** t. l. preložen. (328—1)

Županija Notranjske Bistrice,

dne 16. novembra 1874.

Župan: **Tone Jelovšek.**

Lesnina in isk „Narodne uskarne“.

Tuji.

23. novembra:

Evropa: Mayrer, Schmid, Hoffner iz Nemškega. — Čirnar iz Wurnsdorfa. — Žkito iz Ljubljane, — Pavel iz Wurnsdorfa.

Pri Stonu: Bartolo iz Trsta. — Harovic iz Dunaja — Martince iz Trsta. — Hirsch iz Odese. — Lonek iz Požuna. — Hayos iz Reke. — Gorjup iz Proseka. — Schwarz iz Trsta. — Rudl,

Dostal, Melcar iz Dunaja. — Moseger iz Lipskega.

Pri Malici: Bauman. Reiniš, Herling, Reihel, Zabel iz Dunaja. — Reif, Brül, Wenig iz Brna. — Gorjup iz Trsta. — Hubner iz Liberece. — Lutna iz Wurnsdorfa. — Orina iz Greycberg iz Liberece. — Jekl iz Gradca. — Holzer iz Lince.

Pri Zamorci: Sturm, Pavlin iz Radovljice.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: **Maks Armič.**